

FRĄCKOWIAK H., GODYNICKI S.

*Tętnicza sieć dziwna nadoponowa donosowa
jako cecha taksonomiczna rzędu artiodactyla*

The arterial rete mirabile epidurale rostrale as a taxonomical feature in artiodactyls

Wewnątrzczaszkowa sieć dziwna nadoponowa donosowa jest opisana w literaturze u przeżuwaczy domowych, u świni i niektórych gatunków zwierząt dziko żyjących.

Z parzystej sieci dziwnej nadoponowej donosowej wybiegają wewnątrzczaszkowe odcinki tętnic szyjnych wewnętrznych łączących się z kołem tętniczym mózgu. Sieciom dziwnym nadoponowym przypisuje się funkcje regulujące przepływ krwi do mózgowia.

W niniejszym opracowaniu zwrócono uwagę na stałą obecność sieci dziwnej nadoponowej donosowej u zwierząt z rzędu Artiodactyla, jako na cechę morfologiczną przydatną w taksonomii gatunków.

Badania przeprowadzono na preparatach tętnic głowy, które sporządzono metodą iniekcji naczyń tworzywami sztucznymi. Analizę sposobu podziału, połączeń i przebiegu tętnic stanowiących główne źródło krwi dla ułożonego na podstawie mózgowia koła tętniczego mózgu przeprowadzono u gatunków Artiodactyla z podrzędu Suiformes u rodzin Suidae (n = 24), Tayassuidae (n = 4), Hippopotamidae (n = 4), z podrzędu Tylopoda u rodzin Camelidae (n = 24) i podrzędu Ruminantia u rodzin Bovidae (n = 226), Cervidae (n = 150), Giraffidae (n = 7).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że sieć dziwna nadoponowa donosowa u przeżuwaczy połączona jest z tętnicą szczękową za pośrednictwem gałęzi donosowych, a często także gałęzi doogonowej do sieci dziwnej nadoponowej donosowej.

U Tylopoda z siecią dziwną nadoponową donosową zespala się jeszcze zachowany lecz już cienki zewnątrzczaszkowy odcinek tętnicy szyjnej wewnętrznej.

U świni, a prawdopodobnie także u innych Suiformes sieć dziwna nadoponowa donosowa jest zaopatrywana przez gałąź odchodzącą od niezobliterowanego segmentu tętnicy szyjnej wewnętrznej.

Stwierdzone zróżnicowanie sposobu zaopatrzenia sieci dziwnej nadoponowej donosowej u Artiodactyla wykazuje zgodność z przynależnością gatunków do podrzędów Tylopoda, Suiformes i Ruminantia.

Wyniki przeprowadzonych badań morfologicznych odniesione do filogenezy zwierząt sugerują, że sieć dziwna nadoponowa donosowa jest synapomorfią dla kładu czyli grupy monofiletycznej, którą stanowią zwierzęta należące do rzędu Artiodactyla.